

Kronika

SLOVENSKIH MEST

GLADNIK

LETNIK I.

V LJUBLJANI, AVGUSTA 1934

ŠTEV. 3

ŽUPANI SLOVENSKIH MEST — KRONIKI

»Kroniko mestne občine ljubljanske« smo vsi pozdravili. Prijazno smo jo sprejeli v Mariboru in po mojem trdnem prepričanju tudi v ostalih mestih naše Dravske banovine, in prav tako po deželi. Pobudo Ljubljane, da se pretvori »Kronika mestne občine ljubljanske« v »Kroniko slovenskih mest«, smo radi sprejeli. Saj smo itak zamudili zgodovinskih dogodkov polno, plodno dobo nacionalnega, kulturnega in gospodarskega razmaha od našega osvobojenja sem. Če ne bo ta cvetoča doba od mestnih kronistov podrobno obravnavana, pa naj bo v vseh podrobnostih zabeležen napor nas vseh, da prebrodimo težke čase gospodarske krize, da vzlic vsem težavam ohranimo pridobljene dobrine in da ustvarjamo trdnejše podlage za bodoči razvoj.

Naša mesta v slovenski upravi so se vedno zavedala skupnih interesov, ki jih ozko vežejo z našim podeželjem. Pri nas ni nasprotstva med mestom in deželo. Vendar je pa treba, da razvoj življenja v mestih čim najintenzivnejše zasledujemo, ker so mesta nacionalna, kulturna in gospodarska žarišča vsega našega podeželja. »Kronika slovenskih mest« bo tedaj obenem zgodovina vsega našega nacionalnega stremljenja v veliki Jugoslaviji.

V tej uvodni besedi naj bo podčrtana posebej še važnost našega obmejnega Maribora. Ob vznožju

pohorskega masiva, sredi solčnih vinorodnih goric leži na križišču najpomembnejših cest, ki vodijo od severa na jug in od zapada na vzhod! Zavedamo se, da spada Maribor med najvažnejše postojanke v Jugoslaviji v nacionalnem, kulturnem in gospodarskem oziru. Nekdanja trdnjava na poti germanskega stremljenja na jug je danes severni branik naše nacionalne samobitnosti. Bo trden branik, če bo trdna volja, da ga držimo trajno na najvišji točki kulturnega razvoja, če se bomo zavedali, da mora biti tudi središče vsega našega gospodarskega udejstvovanja v severnem delu naše Dravske banovine.

Od onih štirih mejnikov, za katere je opravičeno pesnika navdajala skrb, je ostal v mejah Jugoslavije le Maribor. Gorica, Trst, Celovec so ostali izven naših mej. Niso naši po mirovnih pogodbah, so pa in bodo ostali naši v naših srcih, v naših mislih in po naši volji. Tudi teh mejnikov naših ne bo smela »Kronika slovenskih mest« pozabiti.

Ko pošiljamo v svet »Kroniko slovenskih mest«, želimo, da bo utrjala v teh žariščih vsega našega napredka pot nacionalnemu, kulturnemu in gospodarskemu razvoju naše banovine in tako vse velike in lepe naše Jugoslavije!

DR. FRANJO LIPOLD
ŽUPAN MARIBORSKI

Dr. Alojz Goričan, župan celjski

Prav srečna je bila misel ljubljanske občine, da je ustvarila »Kroniko slovenskih mest«.

Porodila sta to revijo zavest in prepričanje, da je nujno potrebno glasilo, ki bo zbiralo gradivo za bodoče zgodovinarje naše kulture, gospodarstva in socialnega življenja. Revija ne bo samo za zgodovinarje, katerih naloga naj bi bila, odkrivati zgodovino našega mestnega življenja, njega kulturo in umetniško udejstvovanje, marveč bo obravnavala tudi vsa važna in pereča vprašanja naše komunalne politike. Teh vprašanj je veliko. Povsod, posebno v večjih mestih se pojavlja z nepremagljivo silo socialno vprašanje, ki zahteva od mestnih uprav smotrne, sodobne rešitve. Mesta si belijo glavo, kako izvesti regulacijske načrte, kako ustvarjati najprimernejše vodovode, elektrifikacijo, kopališča itd. Zlasti važno pa je v sedanjih časih za naša mesta tujsko-prometno vprašanje.

Naša mesta niso otoki, odrezani od podeželja. Mesta so središča velike okolice, s katero so pove-

zana v marsikaterem oziru. Pred 50 leti, da, še celo pred državnim prevratom, so naša mesta s svojo nemško nacionalno politiko silno vplivala na podeželje in nam odtujevala naše ljudi. Naši narodni voditelji so imeli hude boje proti mestom in njihovemu vplivu na okolico. Zdaj je stvar drugačna! Naša mesta postajajo res naša, okoličani se počutijo v mestu kakor doma, in stvar mestnega prebivalstva je, da to medsebojno zaupanje podpira; to je vrednota, ki jo je treba gojiti!

Mi vidimo, da se slika mest naglo izpreminja. V mestih nimamo tiste stalnosti kakor na kmetih. V mestih se živi hitreje, se hitreje pozablja, prebivalstvo fluktuirata tako, da izpremeni mesto v dobrih dveh generacijah skoro popolnoma svoje lice. Zato je tem bolj važno, da teh izprememb ne pozabimo, marveč da jih v zgoščeni obliki ohranimo! To naj bo tudi naloga »Kronike slovenskih mest«.

DR. ALOJZ GORIČAN

ŽUPAN CELJSKI

Ladislav Jerše, župan ptujski

Ptuj, najmanjši med avtonomnimi mesti, bo skušal v »Kroniki« zavzeti tisto mesto, ki mu gre kot enemu najstarejših mest Dravske banovine. Bogati viri, ki jih nudi ptujski muzej in druge zgodovinske znamenitosti mesta in okolice, so vredni, da postanejo s pomočjo »Kronike slovenskih mest« javnosti čim najbolj dostopni.

Z razkrivanjem lepot haloških gor in bogastva Dravskega polja, ki je od nekdaj odsevalo v veseljem značaju in dobrih gospodarskih razmerah ptujskih meščanov, naj bi nam »Kronika« pomogla, da se dvigne tujski promet in da bodo naši deželni pridelki dosegli spet tisti sloves, ki so ga nekdaj imeli.

JERŠE LADISLAV
ŽUPAN PTUJSKI

Smo v dobi prelomov. Oblike življenja, ki se izražajo v gospodarstvu, v sestavi družbe in v umetnosti, se v današnji dobi hitreje izpreminjajo kakor nekdaj.

Ciril Pirc, župan kranjski

Dr. Josip Režek, župan novomeški

Šele narodni preporod in končna združitev v skupni narodni državi Jugoslovanov je zbudila novo kulturno in gospodarsko življenje.

Zato prav iskreno pozdravljam — kot župan starodavnega Kranja — stremljenje »Kronike«, da razširi svoj delokrog in prikaže aktualne probleme iz življenja in gospodarstva naših slovenskih mest. S tem bo pripomogla, da spoznamo preteklost, jo primerjamo s sedanostjo in stremimo po lepši in boljši bodočnosti.

CIRIL PIRC
ŽUPAN KRANJSKI

Da ohranimo potomcem jasno sliko današnjih dni, neskaljen spomin dela in navora slovenskega meščanstva pri oblikovanju kulturnega in socialnega življenja, da preiščemo preteklost in rešimo njene ostanke za bodočnost, da najdemo svoj čas in zagledamo svoj obraz, zato pišemo »Kroniko slovenskih mest«.

DR. JOSIP REŽEK
ŽUPAN NOVOMEŠKI